

**UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Olomouc 2019

Nikola Marková

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Ústav speciálněpedagogických studií

Bakalářská práce
Nikola Marková

**Spolupráce speciálněpedagogických
center
se základními školami**

Olomouc 2019

Vedoucí práce: PaedDr. Pavlína Baslerová, Ph.D.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedenou literaturu a zdroje.

V Olomouci dne.....

Nikola Marková.....

Děkuji PaedDr. Pavlíně Baslerové,Ph.D.za odborné vedení při psaní bakalářské práce, poskytování rad a materiálového podkladu k práci. Dále bych chtěla poděkovat pracovníkům a vedení všech dotazovaných základních škol.

Jméno a příjmení autora: Nikola Marková

Název bakalářské práce: Spolupráce speciálněpedagogických center se základními školami

Název v angličtině: Cooperation of special education centers with primary schools

Studijní obor: Speciální pedagogika pro 2. stupeň ZŠ, SŠ
Výtvarná tvorba se zaměřením na vzdělávání

Vedoucí bakalářské práce: PaedDr. Pavlína Baslerová

Rok obhajoby: 2019

Anotace v češtině

Tato bakalářská práce se zabývá spoluprací speciálněpedagogických center se základními školami. Teoretická část této práce obsahuje charakteristiku žáka se speciálními vzdělávacími potřebami, vzdělávání těchto žáků v běžných školách, školskou legislativu a samozřejmě charakteristiku speciálněpedagogického centra. V praktické části je vypracován výzkum ve formě dotazníku a jeho vyhodnocení.

Anotace v angličtině

This Bachelor thesis consist of the cooperation between special-education center and basic school. In the part of theory we can meet with a student characteristic and his special-educational needs, education this student at the classic school, schools legislation and special-education center characteristics. In the practical part is research in the form of a questionnaire and research evaluation.

Klíčová slova: Žák se SVP, speciálněpedagogické centrum, základní škola

Klíčová slova v angličtině: pupil with special-educational needs, special education center, primary school

Obsah:

Úvod	7
TEORETICKÁ ČÁST	8
1. Žák se speciálními vzdělávacími potřebami	9
1.1 Charakteristika pojmu	9
1.2 Rozdělení dle druhu znevýhodnění	9
1.2.1 Žáci s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu zdravotního stavu	9
1.2.2 Žáci s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu odlišných sociálně-kulturních podmínek	11
1.2.3 Žáci nadaní a mim. nadaní, pokud mají přidružené speciální vzdělávací potřeby	12
2. Vzdělávání žáků se SVP v běžných školách	13
2.1 Integrace, inkluze v základním vzdělávání	13
2.1.1 Integrace vs. Inkluze	15
2.2 Současné vzdělávání žáků se SVP	16
2.2.1 Vývoj legislativního řešení problematiky	17
2.2.2 Poskytování podpůrných opatření	19
3. Charakteristika SPC	24
3.1 Definice SPC	24
3.2 Historie vzniku SPC	25
3.3 Standartní činnosti SPC	26
3.4 Pravidla poskytování SPC	27
PRAKTICKÁ ČÁST:	29
4. Výzkumné cíle	30
5. Charakteristika respondentů	31
6. Metodologie	32
6.1 Metoda sběru dat	32
6.2 Časová náročnost výzkumu	32
7. Analýza a interpretace výzkumných dat	33
7.1. Dotazník pro ZŠ	33

7.2 Dotazník pro SPC	39
8. Výsledky a diskuze	46
Závěr	48
Seznam použité literatury	49
Seznam internetových zdrojů	51
Seznam zkratk	53
Seznam příloh	54
1. Dotazník pro ZŠ	55
2. Dotazník pro SPC	56

Úvod

Pro téma své bakalářské práce jsem si zvolila Spolupráci speciálněpedagogických center (SPC) se základními školami (ZŠ) a to z toho důvodu, že bych se v budoucnu ráda věnovala práci ve speciálněpedagogickém centru, popř. jiném poradenském zařízení. Proto bych ráda tuto problematiku a celkově všechny společné elementy dostatečně prostudovala a dozvěděla se co nejvíce o jeho systému fungování. V dnešní době je velmi aktuální téma inkluze, se kterou jsou neodmyslitelně spjata právě speciálněpedagogická centra. Mým cílem v této závěrečné práci bude dozvědět se co nejvíce o systému speciálněpedagogických center, komu a jak mohou pomoci. A zda jsou základní školy či sami klienti spokojeni se vzájemnou spoluprací.

Bakalářská práce je rozdělena na teoretickou část, ve které nalezneme tři části: Žák se speciálně vzdělávacími potřebami, Vzdělávání žáků se speciálně vzdělávacími potřebami v běžných školách a Charakteristika speciálněpedagogického centra. V těchto kapitolách se dozvíme charakteristiku žáka se speciálně vzdělávacími potřebami, důležitou legislativu zaměřenou na školství a vzdělávání těchto dětí, poradenský přístup a diagnostický postup Speciálněpedagogických center. Další částí bakalářské práce je část praktická, která je zpracována kvantitativní formou v podobě dotazníku. Výzkum spočívá v zjištění, jakým způsobem základní školy, ale i speciálněpedagogická centra, hodnotí vzájemnou spolupráci.

Teoretická část

V této části mé bakalářské práce charakterizuji, kdo je vlastně žák se speciálně vzdělávacími potřebami a jak se takovýto žák může v dnešní době vzdělávat. Dále se dočteme o charakteristice a náplni práce speciálněpedagogického centra.

1 Žák se speciálními vzdělávacími potřebami

V této kapitole se dozvíme, co obnáší pojem žák se speciálně vzdělávacími potřebami, rozdělení dle druhu zdravotního postižení/znevýhodnění nebo sociálního znevýhodnění.

1.1 Charakteristika pojmu

Podle české legislativy §16 školského zákona (561/2004 Sb. ve znění pozdějších předpisů) je dítětem, žákem, či studentem (dále jen „žák“) se speciálními vzdělávacími potřebami žák, který k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění a užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními, potřebuje poskytnutí podpurných opatření vyplývajících z jeho individuálních potřeb na základě jeho zdravotního stavu, odlišného kulturního prostředí nebo jiných životních podmínek.

Zdravotním postižením je pro účely tohoto zákona mentální, tělesné, zrakové nebo sluchové postižení, vady řeči, souběžné postižení více vadami, autismus a vývojové poruchy učení nebo chování. **Zdravotním znevýhodněním** označujeme zdravotní oslabení, dlouhodobou nemoc nebo lehčí zdravotní poruchy vedoucí k poruchám učení a chování, které vyžadují zohlednění při vzdělávání. **Sociálním znevýhodněním** rozumíme rodinné prostředí s nízkým sociálně kulturním postavením, ohrožení sociálně patologickými jevy, nařízenou ústavní výchovu nebo uloženou ochrannou výchovu, nebo postavení azylanta, osoby požívající doplňkové ochrany a účastníka řízení o udělení mezinárodní ochrany na území České republiky podle zvláštního právního předpisu.

1.2 Rozdělení dle druhu znevýhodnění

Bližší si charakterizujeme jednotlivé druhy tak, jak je popisuje legislativa či vybraní autoři.

1.2.1 Žáci s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu zdravotního stavu

Dle §16 školského zákona jsou do této skupiny řazeni žáci tělesně, zrakově či sluchově postižení, žáci s lehkým mentálním postižením, žáci s kombinovanými vadami a žáci se

zdravotním oslabením, dlouhodobou nemocí či lehčími zdravotními poruchami vedoucími k poruchám učení. (Zákon č. 561/2004 Sb., §16)

Žáci s vadami řeči

Vadami řeči rozumíme poruchy zpracování jazykové informace, a to jak na jejím příjmu, tak při její produkci. Nejedná se o poruchy mluveného slova, které neovlivňují samotné porozumění jazyku a jsou způsobené jinými příčinami (například koktání či ráčkování). Spadá sem řada různých vad řeči, například:

- 1) Afázie: porucha produkce nebo porozumění řeči.
- 2) Dysfázie: porucha produkce nebo porozumění řeči (lehčí než afázie).
- 3) Dysartrie: porucha artikulace.
- 4) Dyslalie: patlavost dětí u opožděného vývoje řeči.
- 5) Mutismus: němota.
- 6) Ataktická (Skandovaná) řeč u poruch mozečku. (Bendová, 2011)

Žáci se specifickými poruchami učení, pozornosti a chování

Bartoňová (2012) uvádí, že poruchy učení jsou poruchy způsobující učební obtíže v rámci vzdělávacího procesu v důsledku nedostatečně rozvinutých schopností žáků. Mezi tyto poruchy řadíme:

- 1) Dyslexii: poruchu schopnosti naučit se číst běžnými metodami a porozumět čtenému textu.
- 2) Dysortografii: ztížená schopnost osvojit si pravopis.
- 3) Dysgrafii: obtíže s písemnou formou projevu.
- 4) Dyskalkulii: specifická porucha počítání a práce s matematickými symboly.
- 5) Dymúzii: porucha související s hudebními schopnostmi.
- 6) Dyspinxii: porucha charakteristická nízkou úrovní kresby.
- 7) Dyspraxii: porucha obratnosti.

Poruchami pozornosti rozumíme především:

- a) ADD (porucha pozornosti): vývojová porucha, která je typická problémy s udržení pozornosti při aktivitách. Charakteristické jsou problémy s organizací aktivit a řešením

úkolů vyžadujících pozornost, zapomětливость, snadné rozptýlení vnějšími podněty, obtíže při vnímání pokynů, obtíže jednat podle instrukcí a dokončit zadané úkoly.

b) ADHD (poruchu pozornosti s hyperaktivitou): vývojová porucha typická nepřiměřeným stupněm pozornosti, hyperaktivity a impulzivity. Problémy jsou často spojené s neschopností dodržovat pravidla chování a dělat opakovaně po delší časový interval určité pracovní výkony. Můžeme říci, že poruchy chování jsou negativní odchylky v chování od normy, kdy žák nerespektuje normy chování na stupni, který odpovídá jeho věku a rozumovým schopnostem, přestože ho chápe, rozumí mu, ale nepřijímá ho nebo se jím nedokáže řídit, protože v dané chvíli nebo trvale není schopen ovládat svoje chování. Poruchové chování obecně vymezují tři následující znaky:

- 1) chování nerespektující sociální normy;
- 2) neschopnost udržovat přijatelné sociální vztahy;
- 3) agresivita jako rys osobnosti nebo chování. (Vágnerová, 1999)

1.2.2 Žáci s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu odlišných sociálně-kulturních podmínek

Žáci z odlišných kulturních a životních podmínek

Jako další skupinu žáků se SVP uvádí §16 školského zákona žáky, kteří pocházejí z prostředí s nízkým sociálně kulturním statutem, žáci s nařízenou ústavní výchovou nebo žáci s nařízenou ochrannou výchovou. (Zákon 561/2004 Sb., §16)

Žáci, jejichž mateřským jazykem není čeština

Dále §16 školského zákona říká, že mezi žáky z odlišného kulturního prostředí a životních podmínek spadají i žáci, jejichž mateřským jazykem není čeština. Jsou to žáci z rodin cizinců, kteří pobývají na území České republiky na základě práva k pobytu nebo na základě oprávnění za účelem výzkumu. A dále jde o žáky z rodin azylantů, osob požívajících doplňkové ochrany, žadatelů o udělení mezinárodní ochrany nebo osob požívajících dočasné ochrany. (Zákon 561/2004 Sb., §16)

1.2.3 Žáci nadaní a mimořádně nadaní, pokud mají přidružené speciální vzdělávací potřeby

Žáci nadaní a mimořádně nadaní tvoří, na základě vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, samostatnou skupinu. Za nadaného žáka se považuje žák, který při adekvátní podpoře vykazuje ve srovnání s vrstevníky vysokou úroveň v jedné či více oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech. Za mimořádně nadaného žáka pak žák, jehož rozložení schopností dosahuje mimořádné úrovně při vysoké tvořivosti v celém okruhu činností nebo v jednotlivých oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech. Žáci nadaní a mimořádně nadaní jsou považováni za žáky se speciálními vzdělávacími potřebami jen v případě, že mají přidružené speciální vzdělávací potřeby. Typicky jde o žáky s takzvanou dvojí výjimečností. Mezi nejobvyklejší kombinace rozumového nadání a speciálních vzdělávacích potřeb patří:

- 1) Nadání a specifické vývojové poruchy učení (například dyslexie, dysortografie, dysgrafie).
- 2) Nadání a poruchy pozornosti (ADHD, ADD).
- 3) Nadání a Aspergerův syndrom.

2 Vzdělávání žáků se speciálně vzdělávacími potřebami

Vzdělávání žáků se SVP prošlo a stále prochází neustálými změnami, transformacemi a to jak v legislativní formě, tak v praxi. Tato kapitola obsahuje vysvětlení pojmů integrace a inkluze, důležité legislativní dokumenty a vůbec vše, co obnáší vzdělávání žáka se SVP.

2.1 Integrace, inkluze v základním vzdělávání

Podle Novosada (2000) rozumíme integrací začleňování či spojování určitých částí v jeden celek. Tím se dotýkáme hlavně řešení problematiky soužití intaktních (zdravých) jedinců a lidí se sociálním a zdravotním znevýhodněním. Jejich postoje tolerance a intolerance, jejich kořeny, vývoj, dynamika a sociokulturní dimenze jsou v procesu pozitivního ovlivňování společného žití lidí s postižením a lidí intaktních nepochybně důležitým hlediskem. Dalšími faktory, které ovlivňují toto soužití, jsou procesy informační, sociálně komunikační, adaptační, kooperační a další. V teoretickém i praktickém řešení problematiky integrace lze vysledovat dva základní směry:

Asimilační směr je charakterizován požadavky typu integrace, musí být záležitostí znevýhodněných lidí, musí vyjadřovat vztah k hodnotovému systému společnosti, akceptovat předpoklad, že chování a jednání majority je správné a přijatelné. Integrace má reprezentovat ztotožnění lidí s určitým znevýhodněním spolu s lidmi intaktními. Základní podmínkou integrace je přijetí psaných i nepsaných norem existence intaktní společnosti. Hlavním způsobem řešení integrace je začlenění znevýhodněných lidí do zařízení pro intaktní. V tomto pojetí je integrace spojením lidí se znevýhodněním s intaktní společností. Pro uvedený typ jsou typická spíše rychlá, praktická, organizační a legislativní řešení než systémová opatření (teoretická příprava). (Novosad, 2000)

Adaptační směr se dá vystihnout několika rysy. Integrace je problémem všech lidí, intaktních i se znevýhodněním, a je založena na společném vztahu mezi všemi zúčastněnými. Integrace je nový směr či kvalitativně vyšší forma společenského bytí, která vychází ze vzájemného přijetí a pochopení hodnot majority a minority. Začlenění

lidí se znevýhodněním do institucí nebo do společenských struktur intaktní společnosti není jedinou formou integrace. Z hlediska koadaptace lze integraci považovat za partnerský vztah, jehož možná problémovost nesmí být považována za překážku, ale spíše za podnět k dalšímu praktickému usilování o vyřešení a vzájemnému obohacování. Z této stručné definice můžeme říci, že je vhodnější, avšak realizačně náročnější, integrace koadaptačního směru. (Novosad, 2000)

Reintegrace je proces, při kterém dochází ke zpětnému začlenění osoby, která byla z nějakého důvodu vyloučena z běžného života společnosti. I když je integrace všeobecně chápána jako cílový stav, není však trvalá. Její stav závisí na vnějších okolnostech, jako jsou např. rodinné prostředí, vzdělání, práce, atmosféra ve společnosti, sociálně-ekonomické aspekty, sociální služby nebo lékařská péče. Dále závisí na subjektivních faktorech znevýhodněného jedince (psychika, zdravotní stav). Reintegrace je opětovná, často velmi náročná integrace, v širším kontextu se pak jedná o resocializaci. (Novosad, 2000)

Sám proces integrace je závislý na rozvoji osobnosti, podnícení psychomotorických schopností zdravotně handicapovaných jedinců, aktivizaci příslušných kompenzačních mechanismů i s procesem učení. Z toho je jasné, že integrace je pojmem popisujícím komplexní jev, který zahrnuje integraci osobnosti i integraci sociální, kulturní, pedagogickou i profesně-pracovní. (Novosad, 2000)

Soukupová (2012) uvádí, že proces inkluze je ovlivňován mnoha faktory. Program je zaměřen na rozvíjení vzájemné spolupráce, na rozvoj komunikačních schopností a na rozšíření znalostí o diagnózách žáků se specifickými vzdělávacími poruchami.

K tomuto procesu se vážou další dílčí cíle:

1. Rozvoj spolupráce mezi dětmi, žáky navzájem.
2. Rozvoj vzájemné spolupráce rodičů a jejich vlastních dětí se speciálními vzdělávacími potřebami.
3. Rozvoj sociálních návyků dětí skrze své rodiče.
4. Osvojení si neverbálních komunikačních prvků, které mají klíčový vliv na věnování pozornosti dětem.

5. Osvojení si těch verbálních komunikačních prvků, které mají vliv na naladění se rodičů na dítě/děti.
6. Rozvíjet schopnost komunikovat s dětmi tak, aby se cítily být přijímané.
7. Rozvíjet schopnost přijímat děti i v případě vyjádření nesouhlasu s jejich negativním chováním.
8. Rozšířit znalosti o diagnózách dětí se speciálními vzdělávacími potřebami tak, aby rodiče byli schopni porozumět jejich projevům chování. (Soukupová, 2012, s. 19)

2.1.1 Integrace versus Inkluze

Inkluzivní vzdělávání závisí na přizpůsobení edukačního prostředí žákům. V takovém prostředí se může pracovat s heterogenní skupinou žáků a akceptovat tak různorodost pohlaví, etnika, kultury, jazyka, sociálního prostředí, popř. věku; je možné také pracovat s různou úrovní předpokladů včetně žáků se speciálními vzdělávacími potřebami či mimořádným nadáním. Inkluzivní vzdělávání nabízí možnost vytvoření „školy pro všechny“. Důležité je také vymezení pojmů inkluze vs. integrace. Zatímco proces **integrace** můžeme charakterizovat především jako pomoc jednotlivci v začlenění do třídy nebo skupiny intaktních a přizpůsobení se třídě, pojem **inkluze** chápeme jako vytvoření různých podmínek různým dětem tak, že všechny – i když se svými schopnostmi mohou lišit – získají prostředí, které je přijatelně rozvíjí a přitom mohou pracovat ve společné, výkonně heterogenní sociální skupině. Zároveň je důležité chápat, že pro žáky s handicapem je zásadní volba vhodného oboru, který odpovídá jejich osobním možnostem i omezením. Zásadní je tedy racionální pochopení reálných hranic inkluze tak, aby byla skutečně kladným přínosem pro všechny, protože určení nereálných studijních cílů nepovede, ani při maximálním využití odpovídajících podpůrných opatření, k jejich naplnění a v konečné fázi povede naopak ke ztížení pracovního, a nejspíš i společenského, uplatnění handicapovaného žáka v budoucnosti. (Podpora inkluze, Národní ústav pro vzdělávání, © 2001)

Mezi hlavní výzvy této části intervence patří neodmyslitelně naplnění základních prvků inkluzivního vzdělávání:

- Ke vzdělávání mají přístup všichni bez rozdílu.

- Vzdělávání je snadno a bezpečně fyzicky přístupné.
- Vzdělávání si mohou dovolit všichni, je ekonomicky dostupné.
- Vzdělávání je poskytováno v odpovídající kvalitě, reaguje na potřeby měnící se společnosti, včetně odborného náhledu na potřeby zdravotně postižených i komunit z odlišného kulturního a sociálního prostředí.

(Podpora inkluze, Národní ústav pro vzdělávání, © 2001)

Vymezení pojmů integrace a inkluze více upozorňuje, že jsou používány v různých významech. Vztah obou pojmů popisuje např. Hornáková (2006, s. 2-5), jako třídimenzionální chápání inkluze v porovnání s integrací:

1. Inkluze je ztotožňována s integrací.
2. Inkluze je jakési vylepšení integrace.
3. Inkluze je nová kvalita odlišná od integrace, spočívající v bezpodmínečném akceptování speciálních potřeb všech dětí.

2.2 Současné vzdělávání žáků se SVP

V katalogu podpůrných opatření se dočteme, že jedním z důležitých strategických dokumentů, který definoval myšlenková východiska a obecné záměry v rozvoji vzdělávací soustavy po roce 2000, je Národní program rozvoje vzdělávání v ČR - tzv. Bílá kniha. Cestou k naplnění cílů uvedených v Bílé knize je osvojování klíčových kompetencí zahrnujících schopnost komunikovat, pracovat s informacemi, pracovat v týmu lidí a umět získané vědomosti a kompetence nejlepším způsobem využít. Proto právě zavedení konceptu klíčových kompetencí je jedním z nejdůležitějších a rozhodujících milníků reformních snah v moderních dějinách školství. S konceptem nových cílů vzdělávání je úzce spjata i změna kurikula spočívající ve vzniku rámcových vzdělávacích programů (RVP) a v legislativním ukotvení povinnosti vytvářet na základě těchto programů školní vzdělávací programy (ŠPV) odrážející specifika, preference a potřeby jednotlivých škol. V analýze naplnění cílů zjistíme, že řada opatření nebyla vůbec zrealizována, některá jsou tvořena spíše formálně, ale bez odpovídající finanční a hlavně metodické podpory. V oblasti podpory vzdělávání žáků se SVP nebyly formální požadavky na zvýšení počtu žáků se SVP vzdělávaných v běžných školách dostatečně promyšleny s dalšími nezbytnými opatřeními, zejména těmi zaměřenými na zvýšení

připravenosti pedagogů pro práci s různorodými třídními kolektivy a pro podporu žáků se SVP. (Michalík et al. 2015)

2.2.1 Vývoj legislativního řešení problematiky

Michalík a kolektiv (2015) tvrdí, že ihned po převratné společenské změně v roce 1989 se objevují snahy o nový typ vzdělávání dětí, žáků a studentů (dále jen žáci) se speciálními vzdělávacími potřebami. Tehdy se převážně hovořilo o žácích se zdravotním postižením. Pojmy zdravotní či sociální znevýhodnění byly takřka neznámé. V zásadě šlo o postupnou změnu naprosto segregovaného modelu vzdělávání. Na jedné straně byla přijata řada deklarácí, opatření a formálních prohlášení, na druhé straně se jen velmi pomalu zvyšovala podpora škol a pedagogů pro práci s těmito skupinami žáků. Některá SPC poskytovala školám potřebnou podporu, která se týkala žáků se smyslovým postižením, ti tedy byli v lepší situaci.

Další postup znamenalo přijetí vyhlášky č. 291/1991 Sb. (zrušeno, nyní 48/2005) o základní škole, která připouštěla možnost vzdělávání těchto žáků (se zdravotním postižením) v běžných školách. Ředitel základní školy tak mohl konkrétně zřizovat speciální třídy pro sluchově, zrakově, tělesně a mentálně postižené žáky a žáky s vadami řeči. Od speciálních tříd se odlišovaly „specializované třídy“ pro žáky se specifickými vývojovými poruchami učení.

Tzv. individuální integrace žáka se zdravotním postižením (byť se tak nenazývala) byla možná podle ust. § 3 vyhlášky 291/1991 Sb. pro ředitele školy tehdy platilo, že „*může na základě žádosti zástupce žáka a vyjádření psychologické poradny nebo speciálněpedagogického centra zařadit do příslušného ročníku školy žáka se smyslovým postižením, s tělesným postižením, s vadou řeči*“. Během celých 90. let byla naprosto vyloučena individuální integrace žáka s mentálním postižením. Zásadní změna nastala až v roce 2004, kdy se jako plnění úkolu Národního plánu vyrovnání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením z roku 1998 objevila možnost individuálně integrovat i žáka s mentálním postižením, a to díky novele této vyhlášky.

Vedle této, zcela nedostatečné, úpravy společného vzdělávání byly v uvedeném období v platnosti vyhlášky MŠMT ČR o speciálních školách (jde o normy č. 399/1991 Sb. a č. 127/1997 Sb.). Druhá z uvedených norem nesla úpravu, která říkala, že někteří žáci se v „běžných školách“ vzdělávat nemohou: „*Do speciálních mateřských škol a do*

speciálních škol se přednostně zařazují a přijímají postižené děti a žáci, pokud se nemohou s ohledem na své postižení vzdělávat v mateřských školách, základních školách a středních školách.“ (§ 6, odst. 1 vyhl. č. 127/1997 Sb.)

Po roce 2007 je podpora rozvoje vzdělávání do značné míry ovlivňována vznikem mnoha navzájem často nepropojených nebo naopak překrývajících se dokumentů, označovaných za „koncepční“ či „strategické“. Ústřední vize a dlouhodobé cíle byly nahrazeny dílčími krátkodobými či střednědobými cíli v množství dokumentů řešících v různé míře konkrétnosti různorodé oblasti vzdělávání. Místo toho, aby byla na základě evaluace procesu uskutečnění aktualizována Bílá kniha, docházelo k tvorbě pořád nových dokumentů nahrazujících ty předchozí. (Michalík et al. 2015)

Akční plán inkluzivního vzdělávání pomáhá k naplnění vize Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2020 ve všech bodech. Vzdělávací politika České republiky se ubírá k rozvoji vzdělávacího systému, v němž :

- Vzdělávání se nachází v popředí zájmu společnosti i jednotlivců a je bráno za důležitou hodnotu.
- Lidé využívají rozmanité příležitosti k učení během celého života.
- Kvalitní vzdělávání je umožněno každému, funguje efektivně, spravedlivě a dává všem stejnou šanci.
- Žáci vědí, co se od nich na každé úrovni a v každé oblasti vzdělávání očekává a co mohou oni očekávat od něj.
- Žáci se rádi učí a jsou motivováni k celoživotnímu učení.
- Pedagogičtí pracovníci jsou dobře připraveni na výkon své profese, všestranně motivováni pomáhat dětem, žákům a studentům k dosažení maxima jejich možností a cíleně se rozvíjejí.
- Školy jsou otevřeny pro soustavnou spolupráci s vnějším světem.
- Vzdělávání se opírá o aktuální výsledky lidského poznání, podporuje tvořivost a vychází vstříc dlouhodobým potřebám společnosti a trhu práce.
- Úpravy v organizaci, struktuře a obsahu vzdělávání se opírají o empiricky podložené poznatky. (Michalík et al. 2015)

Ve Strategii vzdělávací politiky České republiky do roku 2020 jsou definována prioritní témata:

- nastavení podmínek rovných příležitostí ve vzdělávání pro všechny
- diagnostické nástroje – činnost a role školských poradenských zařízení
- supervizní mechanismy v oblasti inkluzivního vzdělávání
- evidence a statistiky žáků vzdělávaných v inkluzivním prostředí - inkluze v předškolním vzdělávání
- snižování předčasných odchodů ze vzdělávání.

(Akční plán inkluzivního vzdělávání na období let 2016-2018, © 2015)

2.2.2 Poskytování podpůrných opatření

Podpůrné opatření je soubor organizačních, personálních a vzdělávacích opatření, které školy poskytují těm žákům, kteří tato opatření ze zákonem rámcově vymezených důvodů potřebují. (Michalík et al. 2015)

Podpůrná opatření představují jistou podporu pro práci učitele se žákem, kdy je v jeho vzdělávání v různé míře nutné upravit průběh tohoto vzdělávání.

Cílem takovýchto úprav je především vyvažovat podmínky ke vzdělávání žáka, které mohou být ovlivněny lehkými problémy nebo i těžkými obtížemi, které jsou zapříčiněny nepřípravou žáka na školu, odlišnými životními podmínkami a odlišným kulturním prostředím, ze kterého žák pochází a vstupuje z něj do vzdělávání. Současně početnou skupinu představují žáci s nepříznivým aktuálním zdravotním stavem, který může ovlivňovat vzdělávání žáků nebo zdravotní postižení žáka. Podpůrná opatření jsou definována školským zákonem, a podle rozsahu a obsahu se člení do I. – V. stupně. Stupně podpůrných opatření lze mezi sebou kombinovat. Vedle organizace vzdělávání v nich nalezneme také speciální či kompenzační pomůcky a učebnice. (Podpůrná opatření, Národní ústav pro vzdělávání, © 2019)

Stupně podpůrných opatření podle České odborné společnosti pro inkluzivní vzdělání:

- I. stupeň podpůrných opatření vždy navrhuje a poskytuje škola
- II. stupeň podpůrných opatření - SVP žáka (dítěte) jsou spojeny s aktuálním zdravotním stavem žáka, opožděným vývojem, odlišným kulturním

prostředím nebo jinými životními podmínkami žáka, problémy v adaptaci na školu a přípravou na školní práci, nadáním, specifickými poruchami učení a chování, **mírným oslabením sluchových nebo zrakových funkcí, mírnými řečovými vadami, oslabením dorozumívacích schopností, mírnější řečovou vadou, poruchami autistického spektra s mírnými obtížemi, nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka a dalšími specifiky.**

SVP jsou **mírnější** a lze je obvykle kompenzovat využitím pomůcek, zařazením předmětu speciálně-pedagogické péče a úpravami v pedagogické práci.

- III. stupeň podpůrných opatření - SVP žáka (dítěte) jsou spojeny nejčastěji se závažnými specifickými poruchami učení, odlišným kulturním prostředím a jinými životními podmínkami žáka, poruchami chování, **těžkou poruchou dorozumívacích schopností, řečovými vadami těžšího stupně, poruchami autistického spektra, lehkým mentálním postižením, zrakovým a sluchovým postižením (slabozrakost, nedoslýchavost), tělesným postižením, neznalostí vyučovacího jazyka a dalšími obtížemi, které mají významný dopad na kvalitu a průběh vzdělávání žáka, případně je ovlivněn mimořádným intelektovým nadáním.**
- IV. stupeň podpůrných opatření je určen zejména pro žáky se závažnými poruchami chování, se středně těžkým a těžkým mentálním postižením, s **těžkým zrakovým nebo sluchovým postižením, se závažnými vadami řeči,** s poruchami autistického spektra a se závažným tělesným postižením. Také je určen pro mimořádně nadané žáky, kteří vyžadují výraznou individualizaci vzdělávání nad rámec příslušného stupně vzdělání, dosahují mimořádných výsledků a vyžadují i úpravy ve formách vzdělávání.
- V. stupeň podpůrných opatření je určen žákům s nejtěžšími stupni zdravotních postižení, zpravidla souběžným postižením více vadami, vyžadujících nejvyšší úroveň podpory. Další pedagogický pracovník po celou dobu výuky. Předmět spgg péče – 3 až 4 hodiny týdně. (Podpůrná opatření | ČOSIV, © 2017)

Rámcový vzdělávací program (RVP) „je závazný kurikulární dokument (2005) nejvyšší úrovně pro školství v ČR, jehož záměrem je vymezit výsledky vzdělávání a soubor učiva, které je škola povinna zařadit do svých školních vzdělávacích programů, jakožto pro žáky závazné k osvojení. Rámcové programy se dělí podle jednotlivých etap vzdělávání a typu škol. Tyto RVP vymezují závazné rámce pro jednotlivé etapy vzdělávání (předškolní, základní a střední vzdělávání). Na školní úrovni jsou cíle a informace obsažené v RVP převedeny do školních vzdělávacích programů (ŠVP), které si tvoří každá škola sama a na rozdíl od RVP jsou přesně na míru pro každou školu. Podle ŠVP se uskutečňuje výuka na jednotlivých konkrétních školách, neboť schválením školského zákona a rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání dne 24. 8. 2004 dostaly školy možnost vytvořit si vlastní školní vzdělávací program, založený na jejich představách, specifikách dané školy atd.“ (Zormanová, 2014, s. 75). ŠVP škol samostatně zřízených pro žáky se zdravotním postižením taktéž vycházejí z příslušných RVP, mají ale do učebních plánů zařazeny předměty speciálněpedagogické péče a upřednostňují ty oblasti vzdělávání, které jsou pro reedukaci a kompenzaci daného postižení důležité. Obecně ale můžeme říci, že očekávané výstupy, tak jak jsou popsány v RVP pro základní vzdělávání, jsou u škol tzv. speciálních a škol hlavního vzdělávacího proudu srovnatelné. U vzdělávacích programů základních škol pro žáky s mentální retardací je však přijatelně jiná úroveň očekávaných školních výstupů. Pro žáky se středně těžkým, těžkým a hlubokým mentálním postižením nabízí české školství možnost samostatného vzdělávacího programu – RVP pro obor vzdělání Základní škola speciální (RVP ZŠS). Podle tohoto programu je možné dosáhnout výstupu vzdělání: základy vzdělání. (Michalík et al. 2015)

§ 16 Podpora vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami

V tomto paragrafu nalezneme specifika žáků se SVP, jako např.:

- (1) Dítětem, žákem a studentem se speciálními vzdělávacími potřebami se rozumí osoba, která k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění nebo užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření. Podpůrnými opatřeními se rozumí nezbytné úpravy ve vzdělávání a školských službách odpovídající zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo

jiným životním podmínkám dítěte, žáka nebo studenta. Děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření školou a školským zařízením.

(2) Podpůrná opatření spočívají v:

- a) Poradenské pomoci školy a školského poradenského zařízení.
- b) Úpravě organizace, obsahu, hodnocení, forem a metod vzdělávání a školských služeb, včetně zabezpečení výuky předmětů speciálně pedagogické péče a včetně prodloužení délky středního nebo vyššího odborného vzdělávání až o dva roky.
- c) Úpravě podmínek přijímání ke vzdělávání a ukončování vzdělávání.
- d) Použití kompenzačních pomůcek, speciálních učebnic a speciálních učebních pomůcek, využívání komunikačních systémů neslyšících a hluchoslepých osob, Braillova písma a podpůrných nebo náhradních komunikačních systémů.
- e) Úpravě očekávaných výstupů vzdělávání v mezích stanovených rámcovými vzdělávacími programy a akreditovanými vzdělávacími programy.
- f) Vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu.
- g) Využití asistenta pedagoga.
- h) Využití dalšího pedagogického pracovníka, tlumočnicka českého znakového jazyka, přepisovatele pro neslyšící nebo možnosti působení osob poskytujících dítěti, žákovi nebo studentovi po dobu jeho pobytu ve škole nebo školském zařízení podporu podle zvláštních právních předpisů.
- i) Poskytování vzdělávání nebo školských služeb v prostorách stavebně nebo technicky upravených.

(3) Podpůrná opatření při vzdělávání dítěte, žáka a studenta, který nemůže vnímat řeč sluchem, se volí tak, aby bylo zajištěno vzdělávání v komunikačním systému neslyšících a hluchoslepých osob, který odpovídá potřebám dítěte, žáka nebo studenta. Žákům a studentům vzdělávaným v českém znakovém jazyce se souběžně poskytuje vzdělávání také v psaném českém jazyce, přičemž znalost českého jazyka si tyto žáci a studenti osvojují metodami používanými při výuce českého jazyka jako cizího jazyka. Využívá-li škola nebo školské zařízení tlumočnicka českého znakového jazyka, zajistí, aby jeho činnost vykonávala osoba, která prokáže vzdělání, nebo

praxi a vzdělání, jimiž získala znalost českého znakového jazyka na úrovni rodilého mluvčího a tlumočnické dovednosti na úrovni umožňující plnohodnotné vzdělávání dítěte, žáka nebo studenta.

- (4) Pro děti, žáky a studenty s mentálním, tělesným, zrakovým nebo sluchovým postižením, závažnými vadami řeči, závažnými vývojovými poruchami učení, závažnými vývojovými poruchami chování, souběžným postižením více vadami nebo autismem lze zřizovat školy nebo ve školách třídy, oddělení a studijní skupiny. Zařadit do takové třídy, studijní skupiny nebo oddělení nebo přijmout do takové školy lze pouze dítě, žáka nebo studenta uvedené ve větě první, shledá-li školské poradenské zařízení, že vzhledem k povaze speciálních vzdělávacích potřeb dítěte, žáka nebo studenta nebo k průběhu a výsledkům dosavadního poskytování podpůrných opatření by samotná podpůrná opatření podle odstavce 2 nepostačovala k naplňování jeho vzdělávacích možností a k uplatnění jeho práva na vzdělávání. Podmínkou pro zařazení je písemná žádost zletilého žáka nebo studenta nebo zákonného zástupce dítěte nebo žáka, doporučení školského poradenského zařízení a soulad tohoto postupu se zájmem dítěte, žáka nebo studenta.
- (5) Ke zřízení třídy, oddělení nebo studijní skupiny podle odstavce 9 je v případě škol zřizovaných ministerstvem nebo registrovanými církvemi nebo náboženskými společnostmi, kterým bylo přiznáno oprávnění k výkonu zvláštního práva zřizovat církevní školy, nezbytný souhlas ministerstva, v případě ostatních škol souhlas krajského úřadu. (Zákon č. 561/2004 Sb., §16)

Valenta s Potměšil dělí didaktické pomůcky pro výuku na dvě základní skupiny:

- 1. pomůcky pro výuku** (používané učitelem) a
- 2. pomůcky pro učení** (určené žákům).

Učební pomůcky jsou důležité, protože pomáhají vytvořit vizuální a interaktivní zážitek pro žáky a mohou podporovat jejich motivaci k učení. Zejména se však očekává jejich přispění k pochopení vyučovaného tématu. Obecně se jedná o pomůcky využívající zejména zrakové nebo sluchové vnímání. V případě žáků se speciálními vzdělávacími potřebami je jedním z důležitých požadavků na učební pomůcky jejich multisenzoriální využití (samozřejmě tam, kde je to reálné).

(Katalog podpůrných opatření, © 2015)

3 Charakteristika Speciálně pedagogického centra

Speciálněpedagogická centra jsou jednou z nejdůležitějších složek ve vzdělávání žáků se SVP. V této kapitole je vysvětleno, co to je SPC, jaká je jeho náplň práce i to, jakým způsobem provádí poradenskou činnost.

3.1 Definice SPC

Voženílek a Michalík definují: „*Speciálněpedagogické centrum (dále SPC/centrum) je školské poradenské zařízení, které poskytuje poradenské služby dětem, žákům, studentům se zdravotním postižením (dále jen žák), jejich rodičům – zákonným zástupcům, školám a školským zařízením. Základním úkolem SPC je působit při zjišťování, definici a naplňování speciálních vzdělávacích potřeb žáků se zdravotním postižením.*“ (Voženílek, Michalík, 2013, s. 13)

Standardní poradenské služby jsou nabízeny bezplatně, na základě požadavku žáků, zákonných zástupců nezletilých žáků, škol nebo školských zařízení. Podmínkou poskytnutí poradenské služby je písemný souhlas od žáka nebo jeho zákonného zástupce. Žák (jeho zákonný zástupce) je nejprve informován o všech podstatných náležitostech poskytované služby, zejména o povaze, rozsahu, trvání, cílech a postupech. Dále dostává informace o všech možných rizicích a dopadech, které mohou nastat z poskytování služby SPC, i možných následků toho, když poradenská služba nebude poskytnuta. Žák (jeho zákonný zástupce) je také nejprve písemně informován o právech a povinnostech spojených s poskytováním poradenských služeb. Informace se poskytují tak, aby byly srozumitelné, v případě nezletilých žáků s přihlédnutím k jejich věku a rozumové vyspělosti. (Informační brožura o činnosti SPC, © 2019)

Standardní činnosti poskytují SPC žákům s tělesným postižením, osobám se sluchovým postižením, osobám se zrakovým postižením, osobám s mentálním postižením, žákům s vadami řeči a žákům s poruchou autistického spektra. (SPC, Národní ústav pro vzdělávání, © 2019)

3.2 Historie vzniku SPC

První celistvá koncepce poradenských služeb v českém školství vycházela z pedagogicko-psychologického zaměření této služby a z jejího zařazení do školské soustavy. Pokynem MŠ ČSR v roce 1967 ke „*Zřizování krajských odborných psychologicko-výchovných pracovišť*“ byl zahájen vznik pozdějších okresních pedagogicko-psychologických poraden, ke kterému docházelo od roku 1977. V roce 1978 bylo pedagogicko-psychologické poradenství zakotveno ve školském zákoně č. 63/1978 Sb. a ve vyhlášce MŠ ČSR č.130/1980 Sb. jako systém výchovného poradenství. Tato instituce sice okrajově poskytla i služby žákům se zdravotním postižením, není možné je však považovat za obsahově rovnocenné dnešním školským poradenským zařízením. Po roce 1989 došlo k mnoha organizačním a institucionálním změnám v oblasti pedagogicko-psychologického poradenství. Vedle pedagogicko-psychologických poraden (PPP) začala vznikat po roce 1991 i poradenská pracoviště speciálně zaměřená na klienty se zdravotním postižením – speciálně pedagogická centra (SPC). Současně a ještě později začaly vznikat i instituce pro žáky s poruchami chování – střediska výchovné péče (SVP). SPC se od počátku představovala jako odborná poradenská pracoviště pomáhající žákům s výběrem přijatelné vzdělávací cesty a postupně se prosazovala i vyšší podpora při jejich integraci do tzv. běžných škol. SPC byla od počátku zřizována zejména při, tzv. speciální škole. V 90. letech 20. století byl tento způsob logický a využíval odborného potenciálu určité školy. Výjimečně SPC „*vznikala i jako samostatná, zřizovaná například neziskovou organizací, obcí či další institucí.*“ (Voženílek, Michalík, 2013, s. 13). Po roce 2000 a se vznikem krajů výrazným způsobem vzrostla agenda, a dále zejména po přijetí školského zákona účinného od 1. ledna 2006. Nejen stanovení speciálních vzdělávacích potřeb, ale zejména individuální vzdělávací plán a jeho vyhodnocování, vyjadřování k mnoha dalším vzdělávacím situacím, to vše vede k rozvoji sítě SPC. Ve druhé polovině 90. let došlo k obrovskému rozvoji sítě SPC pro žáky s mentálním postižením. Avšak „*péči o žáky s tělesným a smyslovým postižením zajišťovala jednotlivá SPC, při velkých základních školách.*“ (Voženílek, Michalík, 2013, s. 13). V současnosti dochází k rozšíření pravomocí mnoha SPC i mimo jejich původní malou specializaci. Není

neobvyklé, když SPC poskytuje péči o žáky se třemi i více postiženími. Otázkou zůstává odborná připravenost pracovníků SPC k takové činnosti. Vše je spojeno se zřizovatelskou činností krajů, které jsou převážnými zřizovateli SPC v současnosti (více než 90% center). Kraje jsou při naplnění své zákonné role zodpovědné za zajišťování odborné speciálně pedagogické diagnostické a poradenské služby žákům se všemi postiženími. Z tohoto důvodu se rozlišují pravomoci původních SPC. (Voženílek, Michalík, 2013)

3.3 Standardní činnosti SPC

Standardní činností, kterými se řídí všechna SPC představují praktické procesy vyjádřené v legislativním rámci vyhlášky č. 72/2005 Sb. v platném znění. Patří mezi ně zejména tyto činnosti:

1. Poradenské služby ve školách a školských poradenských zařízeních jsou poskytovány dětem, žákům, studentům (dále jen "žák"), jejich zákonným zástupcům, školám a školským zařízením.
2. Školská poradenská zařízení a školy poskytují bezplatně standardní poradenské služby v rozsahu uvedeném v přílohách č. 1 až 4 k této vyhlášce, a to na žádost žáků, jejich zákonných zástupců, škol nebo školských zařízení nebo na základě rozhodnutí orgánu veřejné moci. Podmínkou poskytnutí psychologické nebo speciálně pedagogické poradenské služby je předání informace podle odstavce 3 a písemný souhlas žáka nebo jeho zákonného zástupce. Souhlasu není třeba v případech stanovených jinými právními předpisy.
3. Škola nebo školské poradenské zařízení musí předem srozumitelně informovat žáka a v případě žáka, který má zákonného zástupce, také jeho zákonného zástupce o
  - a) všech podstatných náležitostech poskytované poradenské služby, zejména o povaze, rozsahu, trvání, cílech a postupech poskytované poradenské služby,
  - b) prospěchu, který je možné očekávat, a o všech předvídatelných důsledcích, které mohou vyplynout z poskytování poradenské služby, i možných následků, pokud tato služba nebude poskytnuta,

- c) jeho právech a povinnostech spojených s poskytováním poradenských služeb, včetně práva žádat kdykoli poskytnutí poradenské služby znovu, práva podat návrh na projednání podle § 16a odst. 5 školského zákona, práva žádat o revizi podle § 16b školského zákona a práva podat podnět České školní inspekci podle § 174 odst. 5 školského zákona, a to prostřednictvím formuláře, jehož vzor je stanoven v příloze č. 5 k této vyhlášce.
4. Poradenská služba se začne poskytovat bez zbytečného odkladu, nejpozději však do tří měsíců ode dne přijetí žádosti, nestanoví-li jiný právní předpis jinak. Podmínkou poskytnutí poradenské služby je, že žadatel poskytl součinnost potřebnou k naplnění účelu poradenské služby. Krizová poradenská intervence, kterou se poskytuje pomoc v naléhavých ohrožujících situacích, se poskytuje bezprostředně po přijetí žádosti.
5. Výsledkem poradenských služeb školských poradenských zařízení směřujících k zjišťování speciálních vzdělávacích potřeb nebo mimořádného nadání žáka jsou zpráva a doporučení, jejichž náležitosti jsou upraveny jiným právním předpisem.
6. Školské poradenské zařízení dále vydává zprávu vždy v případě, že poradenská služba spočívá v psychologické nebo speciálně pedagogické diagnostice, nebo na základě rozhodnutí orgánu veřejné moci. (Vyhláška 72/2005 Sb., © 2015)

3.4 Pravidla poskytování služeb SPC

Vyhláška MŠMT č. 72/2005 Sb. o poradenských službách ve školách a školských zařízeních obsahuje pokus o úpravu vztahů mezi účastníky diagnostiky a poradenství SPC. Ve skutečnosti je ve vyhlášce uvedeno pouze následující:

1. Při poskytování poradenských služeb školy a školská poradenská zařízení
  - a) dodržují účel poradenských služeb,
  - b) dodržují etické zásady poskytování poradenských služeb,
  - c) vycházejí z individuálních potřeb žáka, podporují jeho samostatnost a přispívají k jeho sociálnímu začleňování,

- d) poskytují zletilému žákovi nebo zákonnému zástupci žáka zprávu a doporučení, které jsou výsledkem psychologické nebo speciálně pedagogické diagnostiky,
  - e) spolupracují s jinými školami a školskými zařízeními,
  - f) sledují a vyhodnocují poskytování navržených podpůrných opatření žáka,
  - g) informují žáka a zákonného zástupce žáka o poradenských službách poskytovaných školou nebo školským poradenským zařízením,
  - h) poskytují žákovi a zákonnému zástupci žáka podrobné a srozumitelné seznámení s průběhem a výsledkem poskytování poradenských služeb.
2. Při poskytování poradenských služeb školská poradenská zařízení na základě souhlasu zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka poskytují závěry vyšetření, které jsou podkladem pro doporučení ke vzdělávání žáka se speciálními vzdělávacími potřebami, dalšímu školskému poradenskému zařízení, které se na péči o žáka podílí. (Vyhláška 72/2005 Sb., © 2015)

Praktická část

Praktická část bakalářské práce vypovídá o tom, jakým způsobem probíhá spolupráce SPC se ZŠ, dále jak jsou obě strany spokojené s touto spoluprací, a také v čem vidí zásadní problémy. Hlavní roli hrají získané odpovědi z dotazníků, které vyplnili pracovníci základních škol a pracovníci speciálněpedagogických center.

4 Cíle a výzkumné otázky

Hlavní cíl

Hlavním cílem této práce je zjistit, zda je vzájemná spolupráce mezi speciálněpedagogickými centry (SPC) a běžnými základními školami (ZŠ) dostačující nebo ne. Jestli mají pedagogové dostatečnou podporu v oblasti vzdělávání žáků se speciálně vzdělávacími potřebami. A naopak, jestli jsou SPC spokojena s tím, jak základní školy využívají jejich doporučení a rady.

Dílčí cíle

Zjistit:

- Jakým způsobem probíhá komunikace mezi SPC a ZŠ
- Zda je vzájemná komunikace dostačující, popř. v čem je zásadní problém
- Zda jsou podávané informace pro ZŠ srozumitelné
- Zda vidí nějakou zásadní změnu po roce 2016
- Jaký je současný pohled na inkluzi

Výzkumné otázky

Pro základní školy:

- 1) Vzdělával/a jste nebo vzděláváte žáka se SVP, který byl/je klientem SPC?
- 2) Vaše komunikace (komunikace vaší školy) probíhá jak?
- 3) Jsou pro vás zprávy (popř. jiná dokumentace) od SPC dostatečně srozumitelné?

- 4) SPC má poskytovat metodickou podporu školám, ve kterých má své klienty. Považujete tuto podporu za dostatečnou?
- 5) Pokud vnímáte nějaký problém ve spolupráci se SPC, v čem spočívá?
- 6) Vidíte nějakou změnu v komunikaci se SPC před rokem 2016 a po roce 2016?

Pro speciálněpedagogická centra:

- 1) Je pro vás spolupráce se ZŠ vyhovující?
- 2) Pokud ne, v čem vidíte problém?
- 3) Navštěvují vaši pracovníci často ZŠ, ve kterých máte své klienty se SVP?
- 4) Dodržují ZŠ vaše doporučení ohledně vzdělávání žáků se SVP?
- 5) Vidíte nějakou zásadní změnu v komunikaci se ZŠ před rokem 2016 a po roce 2016?
- 6) Vidíte nějaký zásadní problém ve vzdělávání žáků se SVP v běžných školách?

5 Charakteristika respondentů

Při výzkumu v této bakalářské práci jsem se zaměřila na Pardubický kraj, ve kterém žiji. Respondenti v této práci se skládají ze dvou skupin lidí. První skupinou jsou pracovníci ze základních škol, ze 100 poslaných dotazníků odpovědělo 25 respondentů. Druhou skupinou jsou pracovníci ze speciálněpedagogických center, zde z pěti dotazovaných pracovišť odpověděla 4.

6 Metodologie

Během výzkumného šetření je použita jedna z metod sběru dat, a to dotazník, který zde krátce popíšu a představím.

6.1 Metoda sběru dat

K získávání informací a odpovědí na výzkumné otázky jsem zvolila kvalitativní výzkum. Dotazník je tvořen z šesti otázek formou otevřených i uzavřených odpovědí, přičemž některé z uzavřených otázek mají možnost více odpovědí.

Dotazník je prostředek pro strukturovaný sběr dat nebo informací. Skládá se ze sady otázek, které mohou být uzavřené nebo otevřené. Jeho záměrem je sběr dat ve strukturované formě tak, aby odpovědi šly co nejkvalitněji vyhodnotit, analyzovat a porovnat. Dotazník může mít různou podobu, nejčastěji je však v tištěné formě na papíře nebo na internetu. Při dotazníku můžeme znát autora i respondenty nebo může být zcela anonymní. V dotazníku se setkáme s mnoha možnostmi typů otázek: otevřené, uzavřené, konvergentní, divergentní, faktické, ohodnocující, s možností výběru ze dvou nebo několika odpovědí, výčtové, pořadové nebo škálové. (Dotazník (Questionnaire), © 2011)

6.2 Časová náročnost výzkumu

Už při výběru tématu pro bakalářskou práci jsem věděla, že budu pracovat s dotazníkem, protože jeho prostřednictvím jsem schopna oslovit co nejvíce respondentů, kteří mají o problematice vzájemné spolupráce mezi SPC a ZŠ povědomí. Dotazníky jsem začala vytvářet zhruba tři měsíce před odevzdáním bakalářské práce. Rozeslání do stovky základních škol v Pardubickém kraji trvalo přibližně 2 dny a odpovědi od respondentů začali přicházet většinou hned druhý den po získání e-mailu s dotazníkem. Vyhodnocení, vytvoření grafů a celkové utřebenění odpovědí trvalo přibližně dva týdny.

7 Analýza a interpretace výzkumných dat

Ve své bakalářské práci vyhodnocuji získané informace od respondentů. Zjišťuji jejich názor na vzájemnou spolupráci, názor na vzdělávání žáků se SVP v běžných školách a případné problémy v této oblasti.

7.1 Dotazník pro základní školy

Jak jsem již zmiňovala výše, tento dotazník byl poslán do 100 základních škol v Pardubickém kraji. Odpovědělo mi pouze 25 škol. Ochota školních pracovníků k vyplnění krátkého dotazníku mě velmi zklamala.

Otázka č. 1.: Vzdělával/a jste někdy žáka se SVP, který byl/je klientem SPC?

Respondenti měli na výběr ze dvou odpovědí – Ano/Ne .

Ze 100 dotazovaných škol odpovědělo 25.

Cílem této otázky bylo zjistit, kolik škol už má zkušenosti s žáky se SVP. Dvacet pět respondentů odpovědělo Ano, tudíž si myslím, že můžeme říci, že většina škol již tuto zkušenost má a aktivně se zapojuje do inkluzivního vzdělávání nebo s ním už má nějakou zkušenost.

Otázka č. 2.: Vaše komunikace (komunikace vaší školy) probíhá (možnost více odpovědí)?

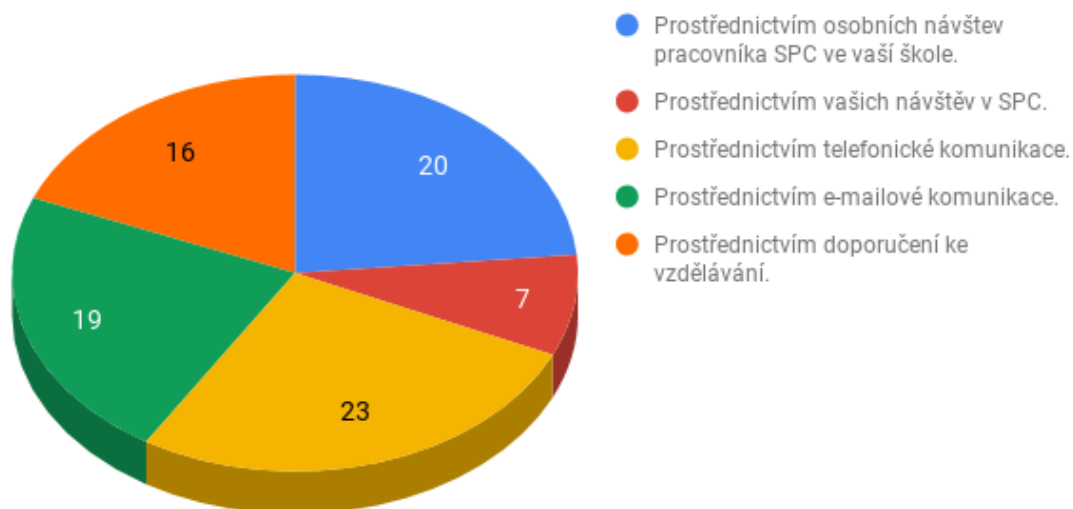
Respondenti měli možnost vybírat z:

- Prostřednictvím osobních návštěv pracovníka SPC ve vaší škole.
- Prostřednictvím Vašich návštěv v SPC.
- Prostřednictvím telefonické komunikace.
- Prostřednictvím e-mailové komunikace.
- Prostřednictvím doporučení ke vzdělávání.
- Jinak.

Ze 100 dotazovaných škol odpovědělo 25.

V této otázce mohli respondenti vybírat více možností, protože je jasné, že v dnešní pokrokové době může komunikace probíhat několika způsoby. Z odpovědí jsme zjistili, že komunikace mezi SPC a ZŠ probíhá nejčastěji telefonicky, přes e-mail nebo osobními návštěvami pracovníků SPC na ZŠ.

Komunikace mezi SPC a ZŠ probíhá těmito způsoby.

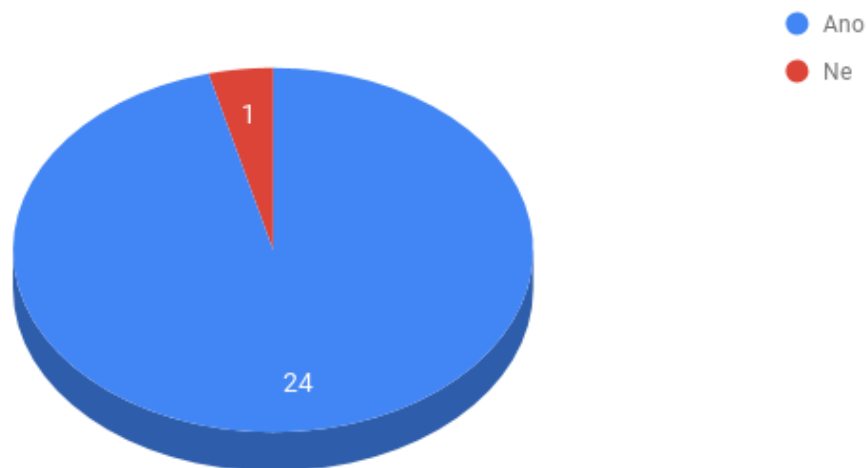
Otázka č. 3.: Jsou pro vás zprávy (popř. jiná dokumentace) od SPC dostatečně srozumitelné?

Respondenti měli na výběr z odpovědí: Ano/Ne.

Ze 100 dotazovaných škol odpovědělo 25.

Tuto otázku jsem do dotazníku zařadila záměrně, protože jsem se osobně setkala s několika případy, kdy některým pedagogům přišly zprávy či jiné dokumenty od SPC složité nebo nedokázali pochopit, co daná zpráva vůbec obnáší. Ale poté, co mi přišly odpovědi, ve kterých pouze jedna škola z 25 odpověděla Ne, si myslím, že vždy se najdou výjimky, ale jinak jsou školy spokojené s tím, jakým způsobem jim SPC píše zprávy a jinou dokumentaci.

Spokojenost ZŠ se srozumitelností zpráv (popř. jiné dokumentace) od SPC.

Otázka č. 4.: SPC má poskytovat metodickou podporu školám, ve kterých má své klienty. Považujete tuto podporu za dostatečnou?

Respondenti měli na výběr z odpovědí: Ano/Ne.

Ze 100 dotazovaných škol odpovědělo 25.

Stejně jako v předchozí otázce, kde mě zajímala spokojenost základních škol ohledně zpráv či jiných dokumentů ze strany SPC, tak v této otázce mě zajímalo to, zda je metodická podpora dostačující. Tedy jestli pracovníci SPC dokáží pomoci pedagogům ohledně toho, jak mají vzdělávat žáky se SVP. Na tuto otázku mi pouze dvě školy z 25 odpověděly, že pro ně je metodická podpora nedostačující. Proto si myslím, že co se týče poskytování metodické podpory, je vyhovující.

SPC má poskytovat metodickou podporu školám, ve kterých má své klienty. Považujete tuto podporu za dostatečnou?

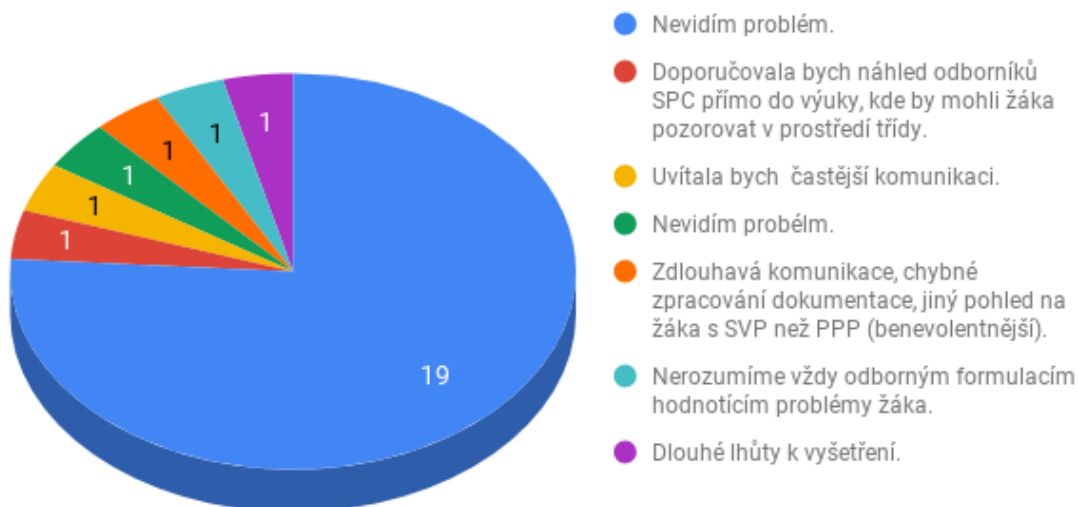
Otázka č. 5.: Pokud vnímáte nějaký problém ve spolupráci se SPC, v čem spočívá?

Respondenti měli možnost odpovědi: Nevidím problém/Volná odpověď.

Ze 100 dotazovaných škol odpovědělo 25.

Cílem této otázky bylo zjistit, zda základní školy vidí nějaký zásadní problém ve vzájemné spolupráci se SPC. Devatenáct škol žádný problém nevidí, ale od 6 škol mi přišly odpovědi s různými problémy. Jeden z problémů je, že pracovníci SPC nechodí do vyučovacích hodin, na pozorování žáka, protože by pak mohli lépe rozpoznat žákovi problémy, popř. poradit pedagogovi, jak při jeho vzdělávání postupovat. Za další by základní školy uvítaly častější komunikaci s pracovníky SPC. K tomuto si dovolím říci, že pracovníků v těchto centrech není tolik, aby bylo v jejich kompetenci do každé školy volat častěji nebo ji ještě navštěvovat. Tímto je neomlouvám, ale bohužel taková je pravda. Jako další problém vidí ZŠ v tom, že pro nové, mladé pedagogy bez dlouholeté praxe jsou poskytované informace a vedení od SPC nedostačující. Dále je problematické, když žák dochází do PPP i do SPC, v každém poradenském zařízení mají k dítěti jiný přístup, zprávy se neshodují a pedagogové nevědí, co mají vlastně dělat. Jako problém je viděna i zdlouhavá komunikace a dlouhé čekací lhůty k vyšetření.

Problémy viděné ze strany ZŠ ohledně spolupráce se SPC.

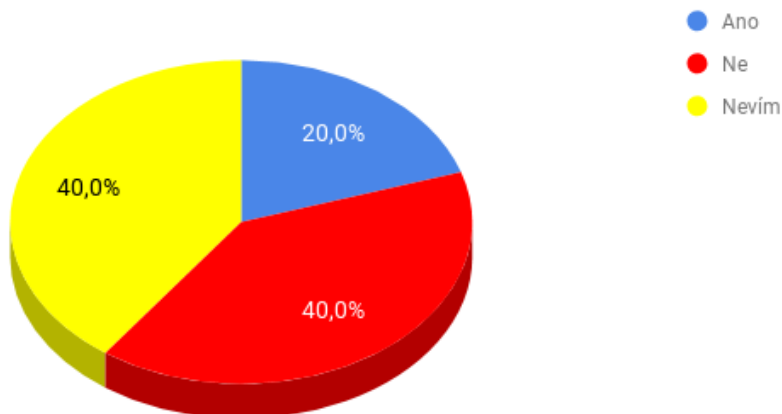
Otázka č. 6.: Vidíte nějakou zásadní změnu v komunikaci se SPC před rokem 2016 a po roce 2016?

Respondenti měli možnost volné odpovědi.

Ze 100 dotazovaných škol odpovědělo 25.

Rok 2016 byl velmi převratný, co se týče vzdělávání žáků se SVP. MŠMT přišlo s několika legislativními změnami, kde se už začíná více myslet na žáky se zdravotním postižením či znevýhodněním jak zdravotním, tak sociálním. Přišlo na scénu tzv. inkluzivní vzdělávání a pro běžné školy to znamenalo velkou změnu. Jednou ze změn bylo, že rodiče (zákonný zástupce) mohou určit, do jaké školy bude jejich dítě chodit – do běžné nebo speciální školy. Zavedlo se jiné hodnocení těchto žáků, s ohledem na jejich PO a IVP. Tato minoritní společnost už se přestává tak škatulkovat a v § 16 se upouští od kategorizace těchto dětí podle jejich diagnózy, která se tak stává pouze prostředkem pro nastavení cílené podpory ve vzdělávání žáků podle jejich vzdělávacích potřeb. Ačkoli došlo k tak výrazné změně, pouze 5 škol odpovědělo, že vidí tyto změny jako zásadní. Deset škol odpovědělo, že změnu nevidí, že ohledně komunikace se SPC jsou stále spokojeni. A 10 škol na tuto otázku odpovědělo, že nemohou tuto situaci posoudit, protože během roku 2016 ještě tyto žáky neučili. Tudiž když vezmu v potaz 10x Ne a 5x Ano, tak bych řekla, že pokud už má škola vytvořené dobré vztahy se svým SPC, tak je změny ani nemusí tak rapidně zasáhnout.

Vidíte nějakou změnu v komunikaci s SPC před rokem 2016 a po roce 2016?

7.2 Dotazníky pro speciálněpedagogická centra

Pro svou praktickou část své bakalářské práce jsem vytvořila ještě jeden dotazník. A to právě pro speciálněpedagogická centra, abychom mohli porovnat odpovědi. Zda jsou SPC spokojena s tím, jak základní školy pracují s jejich zprávami, jestli je dodržují a jak pomáhají žákům se SVP ve vzdělávání.

Výzkum se týká Pardubického kraje, přičemž v tomto kraji se nachází 5 speciálněpedagogických center s 8 pracovišti, kde je poradenství poskytováno. Všechna tato SPC se starají o 2335 klientů všech druhů postižení či znevýhodnění. Zde bych chtěla poukázat na změnu, která jako další nastala v roce 2016. Dříve se SPC nazývala celým názvem speciálněpedagogická centra při školách pro zdravotně postižené. Dnes celý název zní speciálněpedagogická centra při školách, z toho při školách pouze pro speciálně vzdělávací potřeby. V roce 2015/2016 se SPC starala o 1676 klientů a toto číslo rok od roku roste. (Statistická ročenka školství – výkonové ukazatele, © 2019)

Na dotazník z pěti speciálněpedagogických center odpověděla čtyři SPC. Míra úspěšnosti je tedy v tomto dotazníku úspěšná a získaná data mají velkou vypovídající hodnotu.

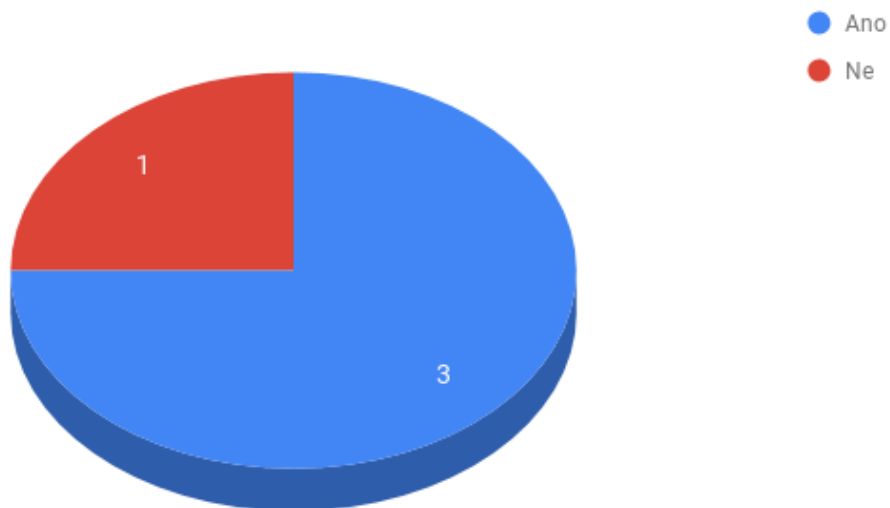
Otázka č. 1.: Je pro vás spolupráce se ZŠ vyhovující?

Respondenti měli na výběr z odpovědí: Ano/Ne.

Z 5 dotazovaných SPC odpověděla 4.

Stejně tak jako u základních škol jsem se ptala SPC, jestli jsou spokojeni se vzájemnou spoluprací. Tři ze čtyř center se spoluprací jsou spokojeni a jedno ne. Vždy je základ úspěchu dobrá komunikace, myslím si, že pokud se školy neřídí radami SPC, tak s tím tato centra nic nenadělají a chápu je, že jsou nespokojeni se spoluprací.

Spokojenost ohledně spolupráce se ZŠ.

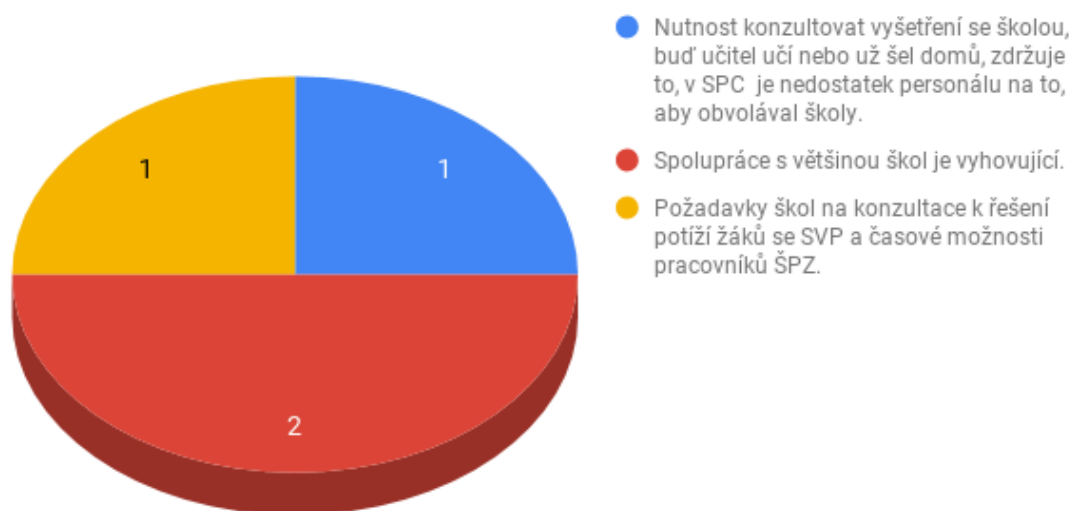
Otázka č. 2.: Pokud nejste spokojeni se spoluprací, v čem vidíte zásadní problém?

Respondenti měli možnost volné odpovědi.

Z 5 dotazovaných SPC odpověděla 4.

I když v předešlé otázce 3 ze 4 SPC odpověděla, že jsou spokojena se vzájemnou komunikací, tak v této otázce mi však vyvstaly dva problémy a ne jeden. Jedním z problémů je časové omezení pracovníků SPC, kteří nemají tolik času chodit osobně do škol nebo je jednotlivě obvolávat, jak by bylo potřeba. Dále SPC vidí problém v tom, co si ZŠ představují, že jim doporučí a také v tom, že s nimi musí konzultovat své zprávy s ohledem na čas. Než se sejdou pracovníci SPC s učitelem, tak to trvá a zdržuje celý proces.

Viděné problémy ze strany SPC.

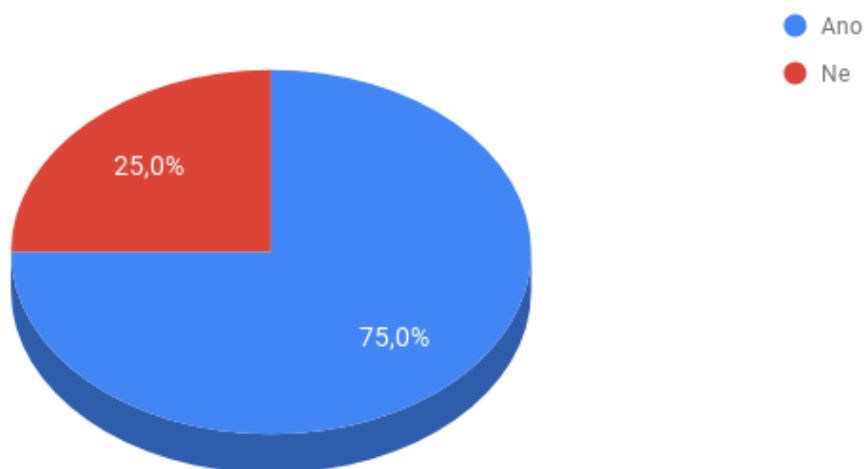
Otázka č. 3.: Navštěvují vaši pracovníci často ZŠ, ve kterých máte své klienty se SVP?

Respondenti měli na výběr z odpovědí: Ano/Ne

Z 5 dotazovaných SPC odpověděla 4.

Speciálněpedagogická centra ze 75% říkají, že své klienty v ZŠ navštěvují často. I když od ZŠ jsme se dozvěděli, že by uvítaly častější návštěvy a také to, že v SPC chybí pracovníci, tudíž mají hodně práce. Myslím si, že ale dělají vše, co je v jejich silách, aby vyhověli všem svým klientům, ale věřím, že je to velmi náročné.

Navštěvují Vaši pracovníci často ZŠ, ve kterých máte své klienty se SVP?

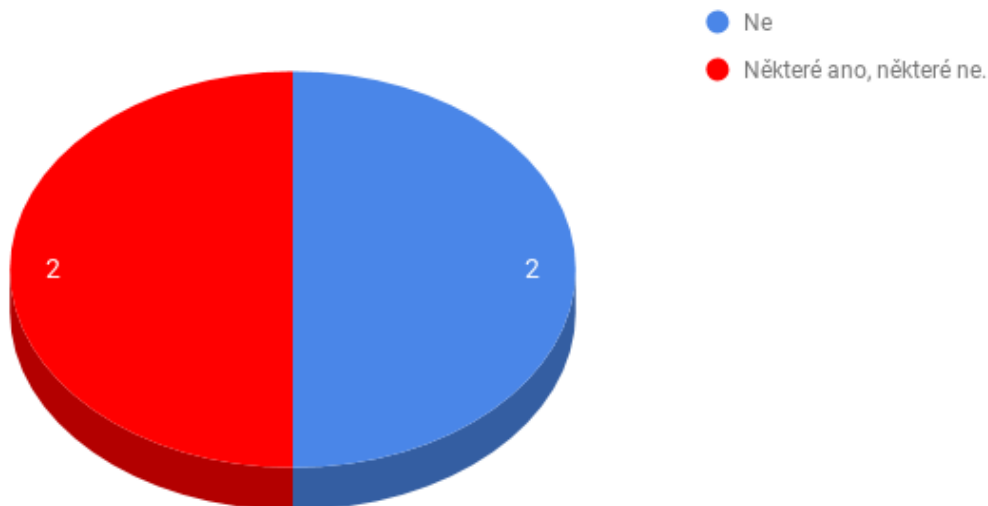
Otázka č. 4.: Dodržují ZŠ vaše doporučení ohledně vzdělávání žáků se SVP?

Respondenti měli možnost volné odpovědi.

Z dotazovaných SPC odpověděla 4.

Z těchto odpovědí je zřejmé, že většina škol dodržuje doporučení a zprávy, které dostávají od SPC. Jak už jsem zmiňovala výše, vždy jsou výjimky, vždy někdo vybočuje z řady. I já jsem osobně svědkem neplnění doporučení na některých školách, a přijde mi to neadekvátní, protože učitelem má být někdo, kdo chce pomáhat dětem se něco naučit a zlepšovat se. Proto nechápu, když někteří pedagogové vědí o tom, že žák má SVP nebo potřebuje menší úlevu, a stejně dělají, jakoby žádný problém neměl. Každý má právo na to se vzdělávat, i když někteří po svém, ale my jako pedagogové mu to musíme umožnit.

Dodržují ZŠ vaše doporučení ohledně vzdělávání žáků se SVP?

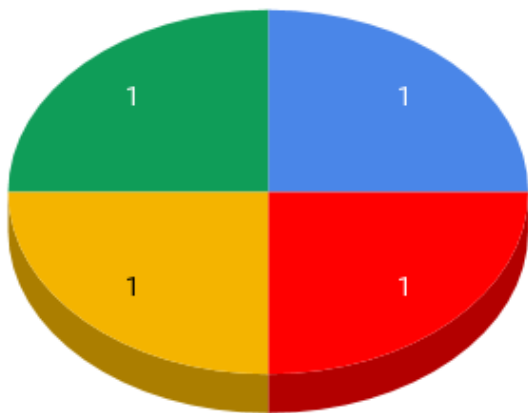
Otázka č. 5.: Vidíte nějakou zásadní změnu v komunikaci se ZŠ před rokem 2016 a po roce 2016?

Respondenti měli možnost volné odpovědi.

Z 5 dotazovaných SPC odpověděla 4.

Až na jednu z odpovědí, kde SPC bylo vždy spokojeno s komunikací se školami, kde má své klienty, ostatní 3 centra změnu vidí. A to převážně v tom, že na pedagogy je kladen vyšší nárok, ale zároveň je vidět jejich větší snaha o spolupráci a pochopení všeho, co obnáší inkluzivní vzdělávání. Jedno SPC má názor takový, že si školy začínají více diktovat, co by chtěly mít v doporučení tak, aby to vyhovovalo spíše jim než samotným žákům. Za získané peníze málokdy škola ví, co by měla pořídit. Takže se nedá říci, že by změny byly k horšímu či lepšímu.

Vidít nějakou zásadní změnu v komunikaci se ZŠ před rokem 2016 a po roce 2016?

- Ano, na pedagogy běžných základních škol jsou kladeny vyšší požadavky.
- Ano, školy si více diktují, co chtějí doporučit, obecně vzato chtějí peníze, často však sami nevědí, za co je utratí.
- Ne, naše vztahy a komunikace vždy byly na dobré úrovni. Zásadní změnu tedy nevidím, školy měly zájem s SPC komunikovat a řešit vzdělávání žáků se SVP.
- Ano, výraznější snaha o spolupráci na ZŠ, více aktivity ze stran školy, snaha zorientovat se ve speciálně pedagogických postupech, provázeno legislativou, PO.

Otázka č. 6.: Vidíte nějaký zásadní problém ve vzdělávání žáků se SVP v běžných školách?

Respondenti měli možnost volné odpovědi.

Z 5 dotazovaných SPC odpověděla 4.

V této otázce se shodla všechna 4 SPC. Všechna problém vidí a jsou toho názoru, že pro děti se SVP není nejlepší být v třídě běžné školy, která se kolikrát skládá z více jak 25 žáků. Jako další problém zmiňují neznalost pedagogů v práci se žáky se SVP na běžných školách, což je pochopitelné. Na většině škol najdeme pedagogy starší 50 let, kteří v době, kdy začínali učit, neměli žádné informace o inkluzi. Žáci, kteří měli problém s učením či zdravím, byli dávání na zvláštní školy. V dnešní době si ale málokterí pedagogové s mnohaletou praxí chtějí doplňovat vzdělání ohledně druhů postižení jejich žáků. Proto je v dnešní době taková poptávka po asistentech pedagoga, protože to jsou většinou lidé vystudovaní v oboru speciální pedagogika a vědí co a jak. Dále je problém ten, že děti se SVP se hůře adaptují ve společnosti intaktních, což se zase dá pochopit. Kde by vám bylo lépe, mezi lidmi, kteří jsou na tom zdravotně či sociálně stejně nebo podobně jako vy, nebo ve společnosti lidí, kteří se od vás liší? Na jednu stranu je nápad inkluze inovativní v tom, že by se intaktní společnost měla více dozvědět o lidech s postižením, naučit se s nimi žít atd., ale bohužel dnešní společnost je velmi zahleděná do sebe a dělají se rozdíly větší než kdysi. Ač si to někteří lidé nechtějí připustit, je to tak.

8 Výsledky a diskuze

Hlavním cílem této práce bylo zjistit, zda je spolupráce SPC se ZŠ vyhovující pro obě strany. Po zpracování dotazníků jak základních škol, tak speciálněpedagogických center mohu říci, že na malé výjimky jsou obě skupiny respondentů spokojeni. Během celé praktické části mě mrzelo, že neodpovědělo více z dotazovaných škol, protože pak mohl výzkum přinést více informací.

Díličními cíli pak bylo zjistit, jakým způsobem probíhá komunikace mezi SPC a ZŠ. Převážná většina odpověděla, že spolu komunikují prostřednictvím telefonických hovorů, přes e-mail nebo při osobních návštěvách pracovníků SPC na základních školách. Další otázka se týkala vzdělávání žáků se SVP. Zde jasně vyplynulo, že všechny odpovídající ZŠ už někdy vzdělávaly nebo vzdělávají žáky se SVP. Dalším cílem bylo zjistit, zda jsou pro základní školy doporučení a zprávy od SPC dostatečně srozumitelné, zde jedna jediná ZŠ odpověděla, že spokojená není, jinak pro ostatní, kteří odpověděli, jsou zprávy srozumitelné a nemají s nimi problém. Dále jsme se ptali, zda ZŠ vidí zásadní problém ve spolupráci se SPC. Odhalili jsme šest problémů, počínaje tím, že by měli pracovníci SPC více navštěvovat hodiny svých klientů, aby je viděli při učení a v kolektivu, dále je problém zdlouhavá komunikace a dlouhé čekací lhůty na diagnostické vyšetření nebo pro začínající pedagogy bez praxe je obtížné ze začátku pochopit princip fungování mezi daným SPC a danou ZŠ. Jako další dílčí cíl bylo zjistit, zda ZŠ i SPC vidí nějakou zásadní změnu před rokem 2016 a po něm, kdy se rapidně změnila legislativa, co se týče vzdělávání žáků se SVP. U základních škol se zjistilo, že ty nevidí nějak zvláštní změny a spolupráce jim přijde pořád stejně dobrá. Zato SPC to vidí tak, že se změnil přístup základních škol k lepšímu, chtějí být více informovaní a pochopit inkluzivní vzdělávání. Tento výsledek bych hodnotila jako velké zlepšení v dané problematice. U SPC bylo jako jeden s dílčích cílů zjistit, zda tato zařízení vidí zásadní problém ve spolupráci se ZŠ. Zde nám z výsledků vyplynuly dva problémy, a to časová vytíženost pracovníků SPC, což je bohužel velký problém. V oblasti speciálněpedagogického poradenství chybí pracovníci. Dále velké nároky některých základních škol při konzultacích. Dále jsem se ptala, jestli ZŠ dodržují doporučení a rady od SPC. Z odpovědí vyplývá, že jen asi polovina škol doporučení dodržují. Toto mi

přijde jako velmi špatný výsledek! Když už tedy má mít žák SVP, tak by se měly tyto potřeby dodržovat. Nejen, že to prospěje žákovi, ale i pedagog za čas uvidí pokroky. Na tento problém navazuje hned několik dalších. Dalším dílčím cílem bylo zjistit, zda i SPC vidí nějaký zásadní problém ve vzdělávání žáků se SVP v běžných školách. Zde se našlo také hned několik chyb. Jednou z nich jsou přeplněné třídy intaktními dětmi, mezi které málokdy žák se SVP zapadne nebo je vůbec tolerován. Školy si čím dál více diktují, co chtějí mít napsáno v doporučeních jen proto, aby mohly dostávat peníze za tyto žáky. Paradoxem ale je, že kolikrát neví, za co je mají utratit nebo kupují zbytečné, nepotřebné pomůcky nebo úplně jiné věci.

Závěr

Během práce na mé bakalářské práci jsem se dozvěděla spoustu nových informací a utřídila informace, které jsem už znala ze studia, ale ne úplně jim rozuměla. Jelikož bych při svém studiu ráda pokračovala cestou poradenství, tak pro mě byla tato práce velkým přínosem. Jak už jsem zmiňovala při praktické části, tak jediné, co mě velmi zklamalo, byla neochota základních škol odpovědět na dotazník. Protože vím, že žáci se SVP, inkluze, speciální školy atd. se řeší dnes a denně a spousta pedagogů k tomu má co říct, jsem očekávala větší zapojení. Každopádně jsem byla ráda i za to málo odpovědí, co mi přišlo, a můžu říct, že jsem spokojená, že vzájemná spolupráce SPC a ZŠ je na tak dobré úrovni.

Co se týče inkluze, jsou zde pořád věci, které jsou potřeba domyslet a předělat, aby to jednou nějak fungovalo. Já jsem zastáncem toho, že inkluze je špatná věc. Dětem se zdravotním postižením či znevýhodněním (zdravotním/ sociálním) je lépe mezi svými, kde je každý něčím, pro mě, výjimečným. A hlavně mají k sobě pedagogy, kteří rozumí tomu, jací jsou a nijak je nesoudí. Intaktní společnost vždycky nahlížela a vždycky bude nahlížet na tuto minoritu s opovržením a nikdy ji úplně nepřijme. Dnes a denně slýchávám: „ Já tě obdivuju, já bych s nimi nedělala ani za nic! " Ptám se proč? Já jsem hrdá, že studuji tak krásný obor, jakým je speciální pedagogika, a že jednou budu pracovat s tak úžasnými dětmi / lidmi, kteří si na nic nehrají a jsou upřímní, protože ani jiní být neumí.

Seznam použité literatury:

1. BARTOŇOVÁ, Miroslava a Marie VÍTKOVÁ, 2012. *Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami VI.: Education of pupils with special educational needs VI.* Brno: Paido. ISBN isbn978-80-7315-235-2.
2. BENDOVIÁ, Petra, 2011. *Dítě s narušenou komunikační schopností ve škole.* Praha: Grada. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3853-6.
3. HORÁKOVÁ, Radka, 2012. *Sluchové postižení: úvod do surdopedie.* Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0084-0.
4. MICHALÍK, Jan, 2011. *Zdravotní postižení a pomáhající profese.* Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-859-3.
5. MICHALÍK, Jan, Pavlína BASLEROVÁ a Lenka FELCMANOVÁ, 2015. *Katalog podpůrných opatření pro žáky s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu zdravotního nebo sociálního znevýhodnění: obecná část.* Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-4654-7.
6. NOVOSAD, Libor, 2000. *Základy speciálního poradenství: struktura a formy poradenské pomoci lidem se zdravotním nebo sociálním znevýhodněním.* Praha: Portál. ISBN 80-7178-197-5.
7. PUGNEROVÁ, Michaela a Jana KVINTOVÁ, 2016. *Přehled poruch psychického vývoje.* Praha: Grada. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-5452-9.
8. SOUKUPOVÁ, Bronislava, 2012. *Průřezová témata.* Praha: Národní institut dětí a mládeže Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. ISBN 978-80-87449-31-8.

9. VOŽENÍLEK, Vít a Jan MICHALÍK, 2013. *Atlas činnosti speciálně pedagogických center v České republice*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-3464-3.
10. ZIKL, Pavel, 2011. *Děti s tělesným a kombinovaným postižením ve škole*. Praha: Grada. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3856-7.
11. ZORMANOVÁ, Lucie, 2014. *Obecná didaktika: pro studium a praxi*. Praha: Grada. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4590-9.
12. ŽAMPACHOVÁ, Zuzana a Věra ČADILOVÁ, 2015. *Katalog podpůrných opatření pro žáky s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu poruchy autistického spektra nebo vybraných psychických onemocnění: dílčí část*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-4669-1.
13. *Zákon č. 561/2004 Sb. Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. Tzv. Školský zákon, ve znění účinném od 15. 2. 2019.*
14. *Vyhláška č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.*
15. *Vyhláška č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských zařízeních*

Seznam internetových zdrojů:

- 1) Podpora inkluze, Národní ústav pro vzdělávání, 2001. *Národní ústav pro vzdělávání* [online]. Copyright © [cit. 12.05.2019]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/p-kap/podpora-inkluze>
- 2) Akční plán inkluzivního vzdělávání na období let 2016-2018, 2015. [online]. Copyright © [cit. 12.05.2019]. Dostupné z: http://www.vzdelavani2020.cz/images_obsah/dokumenty/apiv_2016_2018.pdf
- 3) Podpůrná opatření, Národní ústav pro vzdělávání. *Národní ústav pro vzdělávání* [online]. Copyright © [cit. 12. 05. 2019]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/podpurna-opatreni>
- 4) Podpůrná opatření – výčet, členění, příklady | ČOSIV, 2017. [online]. Copyright © [cit. 12.05.2019] Dostupné z: <https://cosiv.cz/cs/2017/03/01/podpurna-opatreni-vycet-cleneni-priklady/>
- 5) OBLAST PODPORY Č. 4: POMŮCKY - Katalog podpůrných opatření, 2015. *Katalog podpůrných opatření* [online]. Copyright © [cit. 12.05.2019]. Dostupné z: <http://katalogpo.upol.cz/obecna-cast/7-charakteristika-podpurnych-opatreni/7-4-oblast-podpory-c-4-pomucky/>
- 6) Informační brožura o činnosti speciálně pedagogických center [online]. Copyright © [cit. 18.05.2019]. Dostupné z: http://www.inkluze.upol.cz/portal/Download/publikace/Petr_Hanak__Jan_Michalik_a_kol__Informacni_brozura_o_cinnosti_specialne_pedagogickych_center
- 7) SPC, Národní ústav pro vzdělávání. *Národní ústav pro vzdělávání* [online]. Copyright © [cit. 18.05.2019]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/ramps/spc>
- 8) 72/2005 Sb. Vyhláška o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, 2005. *Zákony pro lidi - Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění* [online]. Copyright © [cit. 28.05.2019]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-72>
- 9) 72/2005 Sb. Vyhláška o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, 2005. *Zákony pro lidi - Sbírka zákonů ČR v*

aktuálním konsolidovaném znění [online]. Copyright © [cit. 28.05.2019].
Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-72>

- 10) Dotazník (Questionnaire) - ManagementMania.com, 2011[online]. Copyright © [cit. 05.06.2019]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/dotaznik>
- 11) Statistická ročenka školství – výkonové ukazatele, MŠMT, 2019 [online]. Copyright © [cit. 10. 06. 2019] Dostupné z: <http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>

Seznam zkratk:

IVP	- Individuální vzdělávací plán
MŠMT	- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
PPP	- Pedagogicko-psychologická poradna
PO	- Podpůrná opatření
RVP	- Rámcový vzdělávací plán
SPC	- Speciálně pedagogické centrum
SVP	- Speciálně vzdělávací potřeby
ZŠ	- Základní škola

Seznam příloh

- 1 Dotazník pro základní školy
- 2 Dotazník pro speciálněpedagogická centra

1 Dotazník pro základní školy

Spolupráce SPC se ZŠ

1. Vzdělával/a jste nebo vzděláváte žáka se SVP, který byl/je klientem SPC?
  - Ano
  - Ne
2. Vaše komunikace (komunikace vaší školy) probíhá (možnost více odpovědí)?
  - Prostřednictvím osobních návštěv pracovníka SPC ve vaší škole
  - Prostřednictvím vašich návštěv v SPC
  - Prostřednictvím telefonické komunikace
  - Prostřednictvím e-mailové komunikace
  - Prostřednictvím doporučení ke vzdělávání
  - Jinak:
3. Jsou pro vás zprávy (popř. jiná dokumentace) od SPC dostatečně srozumitelné?
  - Ano
  - Ne
4. SPC má poskytovat metodickou podporu školám, ve kterých má své klienty. Považujete tuto podporu za dostatečnou?
  - Ano
  - Ne
5. Pokud vnímáte nějaký problém ve spolupráci se SPC, v čem spočívá?

- .....
6. Vidíte nějakou změnu v komunikaci se SPC před rokem 2016 a po roce 2016?
- .....

2 Dotazník pro speciálněpedagogická centra

Spolupráce SPC se ZŠ

1. Je pro Vás spolupráce se ZŠ vyhovující?

- Ano
- Ne

2. Pokud ne, v čem vidíte problém?

.....

3. Navštěvují vaši pracovníci často ZŠ, ve kterých máte své klienty se SVP?

- Ano
- Ne
- Jiná...

4. Dodržují ZŠ vaše doporučení ohledně vzdělávání žáků se SVP?

- Ano
- Ne
- Jiná...

5. Vidíte nějakou zásadní změnu v komunikaci se ZŠ před rokem 2016 a po roce 2016?

.....

6. Vidíte nějaký zásadní problém ve vzdělávání žáků se SVP v běžných školách?

.....